

Architektoniczny tetris, czyli jak tworzyć nową jakość w przestrzeni urbanistycznej

Stworzenie oryginalnego projektu, który przejdzie do historii to cel przyświecający prawie każdemu architektowi. Jednak to, że pojawi się on na papierze to tylko niewielka część sukcesu. Cała sztuka polega na tym, by w połączeniu z konkretnym sąsiedztwem, uwarunkowaniami krajobrazowymi, historycznymi czy kulturowymi zaprojektować obiekt, który wniesie nową jakość bez naruszania niepowtarzalnego charakteru okolicy.

Lista obiektów, które wyjęte z kontekstu architektonicznego wyglądałyby zupełnie inaczej, lub wręcz nienaturalnie, jest niesamowicie długa. To efekt uwzględnienia w projekcie otoczenia, przyrody, a także co kluczowe, sąsiadującej architektury. Potwierdza to, że zasady „architektonicznego tetrisa” są znane i respektowane przez międzynarodowych twórców. Firma Wienerberger, organizator konkursu Brick Award, angażując profesjonalistów, dba o wszechstronną i obiektywną ocenę nadsyłanych prac, o czym świadczyć może poziom reprezentowany przez projekty nagradzane bądź nominowane w kolejnych edycjach wydarzenia. Producent od lat obserwuje, jak ważne jest, by zarówno architekci, jak i inwestorzy sięgali do korzeni i inspirowali się historią miejsca i charakterystycznymi elementami okolicy, w której chcą postawić budynek. Dopiero taki sposób myślenia jest gwarancją najwyższej jakości architektury. Według tej „filozofii”, architekt myśli o budynku jak o kawałku układanki, który nie tyle sam w sobie ma być estetyczny, ale powinien idealnie pasować do pozostałych obiektów tworzących parcele, dzielnice, miasta. Spójność to klucz do jakościowej przestrzeni urbanistycznej.

Szkoła kulinarna czy rzeźnia?

Dzisiejszy budynek szkoły kulinarnej, autorstwa pracowni Sol89, do lat 70. XX wieku pełnił funkcję rzeźni. Zlokalizowany jest w mieście Medina-Sidonia na samym południu Hiszpanii. Obiekt powstał w XIX, złożony z trzech budynków skupionych wokół centralnego dziedzińca z charakterystycznymi wysokimi białymi ścianami. Po zamknięciu rzeźni w latach 70., budynek został opuszczony, a dziedziniec stał się magazynem i wysypiskiem śmieci. Oprócz zaniedbanych i zniszczonych murów, jednym z elementów, które pamiętały lata świetności były kolumny pochodzące ze starożytnej świątyni fenickiego boga Melkarta. Decyzja o wybudowaniu szkoły w tym miejscu była podyktowana wysoką stopą bezrobocia wśród lokalnej społeczności. Dla architektów stojących za rewitalizacją dawnej rzeźni bardzo ważne było, aby zachować ducha dawnych czasów. W fazie projektowej rozmawiali nawet z ostatnim z żyjących byłych pracowników rzeźni. Poznanie historii miejsca przekonało autorów projektu, że obiekt musi zachować dawną surowość, nie może nagle stać się miejscem przepełnionym luksusem. Dlatego zdecydowali się na wykorzystanie materiałów z naturalnych surowców. Wnętrza wykończone są surowym betonem i granitem. Elewację zewnętrzną pokrywa biała zaprawa murarska – ten sposób wykończenia ścian zewnętrznych był powszechny w tym rejonie w XIX wieku. Jedynym miejscem, gdzie kolor pojawia się w tym budynku jest dach, który został pokryty ceramiczną cegłą elewacyjną. Klinkierowy dach nawiązuje do historycznej zabudowy miasta Medina-Sidonia. Dodatkowo, architekci zdecydowali się dobudować ceglana kondygnację doświetlającą wnętrza, która swoją geometrią pozwoliła zinterpretować historyczną budowlę w sposób nowoczesny. Choć od razu można zauważyć, że klinkierowe powierzchnie są nowoczesnym dodatkiem, stare i nowe elementy wzajemnie się uzupełniają. Dzięki temu bryła szkoły dyskretnie wpisuje się w otoczenie, tworząc spójną panoramę miasta bez rzucania się w oczy. Jego walory doceniło Jury konkursu Wienerberger Brick Award, które w 2014 r. przyznało projektowi pierwszą nagrodę w kategorii Urban Infill.

Odrobina luksusu

Nominowany w tegorocznej edycji Wienerberger Brick Award, usytuowany przy PC Hoofstraat, handlowej ulicy Amsterdamu pełnej luksusowych marek, budynek "Crystal Houses" to siedziba flagowego sklepu Chanel z mieszkaniami na wyższych piętrach, łączący holenderskie dziedzictwo z nowoczesną architekturą. Prestiżowa pracownia MVRDV zaprojektowała fasadę niższych pięter handlowych w całości ze szklanych cegieł, natomiast wyższe pietra wykończone są tradycyjną cegłą z gliny. Ten wyjątkowy projekt pokazuje jak można rozwiązać problem związany z utratą lokalnego charakteru historycznych dzielnic, który często jest wynikiem ujednolicenia ekskluzywnych centrów handlowych na całym świecie. Do budowy wykorzystano szklane cegły produkowane w Wenecji, które zostały połączone specjalnym klejem zamiast zaprawy. Dzięki połączeniu dwóch różnych materiałów, architekci stworzyli budynek wyróżniający się spośród innych na ulicy, ale odzwierciedlający również tradycyjne holenderskie fasady klinkierowe. Dodatkowo, budynek ogrzewany jest energią ze źródeł odnawialnych. "Crystal Houses" w związku z tym doskonale łączy tradycyjne i nowe elementy zarówno pod względem estetycznym, jak i komfortu użytkowania.

Inspiracja w katowickim smogu

W przypadku projektu Unikato, autorstwa Roberta Koniecznego, wyzwanie architektoniczne polegało na wpisaniu nowego obiektu w istniejącą tkankę śródmieścia Katowic. Twórcy mieli za zadanie stworzenie obiektu odznaczającego się nowoczesnością, a jednocześnie korespondującego z okolicznymi kamienicami z pierwszej połowy XX wieku i tych z lat 60. W efekcie powstał projekt, który w niepowtarzalny sposób kreuje przestrzeń Katowic. Wyższy o jedno piętro od przyległej kamienicy, nowy budynek mieszkalny czerpie inspiracje z charakterystycznego motywu połączenia białego okna z gładką elewacją. Jednocześnie gmach wybija się na pierwszy plan, dzięki prostej sześciennej bryle, którą dynamizują wysunięte poza fasadę, nieregularnie rozmieszczone balkony. Nowoczesny projekt formą przywodzi na myśl tradycyjne śląskie „familoki”, które charakteryzuje prosta bryła oraz odcinająca się framuga okien w kolorze białym lub czerwonym. Czarna elewacja budynku nawiązuje natomiast do barwy okolicznych kamienic, które przez lata ekspozycji na smog i pył zmieniły kolor na ciemno szary lub nawet czarny. Ten sprytny zabieg był spowodowany potrzebą cięcia kosztów, ponieważ niewielki budżet miał zostać przede wszystkim przeznaczony na porządne materiały budowlane. By zagwarantować mieszkańcom ten komfort, ściany zostały wybudowane z naturalnych, ceramicznych pustaków Porotherm od Wienerberger. Właśnie to inteligentne połączenie historycznej architektury z technologią sprawia, że bryła Unikato zasługuje w pełni na swoją nazwę.

Witamy w sąsiedztwie

Australijski Hello House to projekt OOF! Architects, który powstał dzięki rewitalizacji dawnego budynku w stylu wiktoriańskim pełniącego równocześnie funkcję sklepu i mieszkania. Dziś mieszczą się tam dwie sypialnie i pracownia artystyczna. Ten lokalizowany na przedmieściach Melbourne dom wyróżnia przede wszystkim główna fasada. Elewacja ułożona z białej cegły układa się w trójwymiarowy napis „Hello”, który został stworzony we współpracy z artystką Rose Nolan. Ściana „Hello” oferuje nawiązanie kontaktu z przechodniami, a jej ząbkowana powierzchnia sygnalizuje rozpoczęcie nowego rozdziału w ceglanej historii dziewiętnastowiecznych budynków w sąsiedztwie. Jak możemy przeczytać na stronie pracowni, zamiast wmieszać się w tłum niezauważony, Hello House jest odznaczającą się, ale przyjazną „nową twarzą” na ulicy wiktoriańskich domów¹.

„Architektoniczny tetris” może być interpretowany przez każdego twórcę inaczej, ale na pewno musi być napędzany i inspirowany przez krajobraz okolicy, w której budynek się znajduje. Inaczej nie wygramy.

¹ Źródło: <https://www.oof.net.au/hello-house/>

O Wienerberger

Wienerberger to wiodący producent pustaków ceramicznych na świecie, a także lider w branży cegieł elewacyjnych i dachówek ceramicznych w Europie. Firma, obecna na polskim rynku od ponad 20 lat, jest częścią globalnego koncernu Wienerberger AG, towarzyszącego budującym inwestorom od 1819 roku. Wienerberger dostarcza kompleksowe rozwiązania do budowy domu, pozwalające na prowadzenie inwestycji według najwyższych standardów: ceramiczne cegły konstrukcyjne i pustaki stropowe Porothersm, dachówki ceramiczne Koramic oraz cegły klinkierowe Terca. Dzięki połączeniu 200 lat tradycji z nowoczesnymi technologiami, Wienerberger pozostaje dziś liderem jakości i innowacji na polskim rynku.

Wienerberger już od ponad 14 lat organizuje Brick Award, międzynarodowy konkurs wyróżniający obiekty o niebanalnej architekturze, w których zastosowano materiały ceramiczne. Celem lokalnej edycji jest promocja polskiej architektury i polskich architektów zarówno w kraju, jak i na arenie międzynarodowej. W jury konkursu zasiadają najwyższej klasy architekci, urbaniści, dziennikarze i krytycy architektury.